

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Τομέας Αμυντικών Θεμάτων

Ομάδα Ναυτικής Στρατηγικής και Θαλάσσιας Ασφάλειας

Συντάκτης : Μαζαράκης Σπύρος

Ημερομηνία: 21 Δεκεμβρίου 2020

Έκδοση της Νέας Ναυτικής Στρατηγικής των ΗΠΑ

Στις 17 Δεκεμβρίου εκδόθηκε από τις ΗΠΑ, η νέα Ναυτική Στρατηγική για τους τρεις Κλάδους (US Navy, Marine Corps, Coast Guard) που επιχειρούν στους παγκόσμιους ωκεανούς. Στο κείμενο που τιτλοφορείται "[Advantage at Sea: Prevailing with Integrated All-Domain Naval Power](#)", παρουσιάζεται μια συλλογική και ολοκληρωμένη στρατηγική για τους τρεις Ναυτικούς Κλάδους με βάση την ανάγνωση, από την πλευρά των ΗΠΑ, της γεωπολιτικής πραγματικότητας στους παγκόσμιους ωκεανούς. Η νέα στρατηγική που έρχεται σε συνέχεια της "Cooperative Strategy for 21st Century Seapower" (που εκδόθηκε το 2015) περιγράφει ένα σαφώς πιο ανταγωνιστικό θαλάσσιο περιβάλλον στο οποίο απαιτείται να προσαρμοστούν και να επιχειρήσουν οι ναυτικές δυνάμεις των ΗΠΑ.

Στην εισαγωγή, οι τρεις αρχηγοί των Κλάδων, αναφέρουν την παρατηρούμενη αυξανόμενη ναυτική ισχύ της Κίνας και την επιθετική συμπεριφορά της Ρωσίας. Σημειώνουν ότι η αισιοδοξία πως οι δύο προαναφερόμενες χώρες «θα μπορούσαν να αναδειχθούν σε υπεύθυνους ηγέτες που συμβάλλουν στην παγκόσμια ασφάλεια, έχει δώσει τη θέση της στην αναγνώριση ότι είναι αποφασισμένοι αντίπαλοι». Ωστόσο, η Κίνα αποτελεί την πιο επείγουσα και μακροπρόθεσμη στρατηγική απειλή λόγω της οικονομικής και στρατιωτικής της ισχύος. Συνεπώς, οι τρεις Κλάδοι πρέπει «να διατηρήσουν μια ξεκάθαρη αποφασιστικότητα να ανταγωνιστούν, να αποτρέψουν και αν απαιτηθεί να νικήσουν τους αντιπάλους τους, ενώ να

επιτυγχάνουν την ανάπτυξη ενός σύγχρονου, ολοκληρωμένου και πολυδιάστατου (multidomain) Ναυτικού».

Τόσο από την εισαγωγή όσο και από το υπόλοιπο κείμενο είναι εμφανής η αλλαγή της γεωπολιτικής ανάγνωσης του διεθνούς περιβάλλοντος, και δη της θαλάσσιας διάστασής του από τις ΗΠΑ. Στην προηγούμενη στρατηγική, οι ΗΠΑ είχαν δώσει περισσότερη έμφαση στη διατήρηση της ελευθερίας της ναυσιπλοΐας στους παγκόσμιους ωκεανούς και την ενίσχυση της θαλάσσιας ασφάλειας μέσω της συνεργασίας με συμμάχους και ετέρους. Παρότι η αναφορά σε όρους «Έλεγχος των Θαλασσών» (Sea Control) και «Αποτροπή» (Deterrence) δεν έλειπε από τη στρατηγική, ήταν εμφανής η οπτική ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στη θαλάσσια ασφάλεια έναντι σε μη κρατικές απειλές, όπως η τρομοκρατία, η πειρατεία, το διασυνοριακό έγκλημα κ.α. μέσω της διεθνούς συνεργασίας. Οι αναθεωρητικές βλέψεις της Κίνας και της Ρωσίας ήταν αντιληπτές, αλλά υπήρχε η εκτίμηση ότι μέσω της συνεχούς παρουσίας των ΗΠΑ και των συμμάχων τους (NATO) στις θάλασσες θα ελεγχόταν η επιθετικότητα και θα δημιουργούνταν συνθήκες για ειρήνη και σταθερότητα.

Στη νέα στρατηγική είναι φανερό ότι οι ΗΠΑ αντιλαμβάνονται το διεθνές περιβάλλον με πιο ανταγωνιστικούς όρους. Το πρόβλημα όπως αναφέρεται στη στρατηγική είναι ότι «Οι αναθεωρητικές προσεγγίσεις της Κίνας και της Ρωσίας στο θαλάσσιο περιβάλλον απειλούν τα αμερικανικά συμφέροντα, υπονομεύουν τις συμμαχίες και τις συνεργασίες και υποβαθμίζουν την ελεύθερη και ανοικτή διεθνή τάξη. Η επιθετική ναυτική ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός της Κίνας και της Ρωσίας, απειλούν τη στρατιωτική υπεροπλία των ΗΠΑ. Στην περίπτωση που παραμείνουν ανεξέλεγκτες αυτές οι τάσεις, οι ναυτικές δυνάμεις θα μείνουν απροετοίμαστες στην προσπάθεια να διασφαλίσουν το πλεονέκτημα των ΗΠΑ στη θάλασσα και να προστατεύσουν τα εθνικά τους συμφέροντα στην επόμενη δεκαετία». Οι ΗΠΑ αντιλαμβάνονται ότι οι δύο αυτές αντίπαλες δυνάμεις έχουν ως σκοπό να αλλάξουν το status quo στους παγκόσμιους ωκεανούς, υπονομεύοντας την αμερικανική υπεροχή και περιορίζοντας την ελευθερία δράσης των αμερικανικών στόλων ανά την υφήλιο.

Στη στρατηγική καταγράφονται οι τομείς στους οποίους θα εστιαστεί η προσπάθεια των τριών Ναυτικών Κλάδων για την επικράτηση στον στρατηγικό

ανταγωνισμό και τη διατήρηση του πλεονεκτήματος των ΗΠΑ στη θάλασσα, οι οποίοι αναφέρονται ως ακολούθως:

- α. Δημιουργία ολοκληρωμένης και πολυδιάστατης ναυτικής δύναμης.
- β. Ενίσχυση των συμμαχιών και συνεταιρισμών.
- γ. Επικράτηση στον καθημερινό ανταγωνισμό (day-to-day competition).
- δ. Έλεγχος των θαλασσών.
- ε. Εκσυγχρονισμός της μελλοντικής δομής δυνάμεων.

Η στρατηγική προσεγγίζει πιο ρεαλιστικά και σκληρά την καθημερινότητα (day-to-day) στις θάλασσες, δηλώνοντας ότι «οι έτοιμες και προωθημένες ναυτικές δυνάμεις θα αναλάβουν υπολογισμένα περισσότερα τακτικά ρίσκα και θα υιοθετήσουν μια πιο αποφασιστική στάση στις καθημερινές επιχειρήσεις». Αυτή η τοποθέτηση εκτιμάται ότι αφορά στις συναντήσεις αμερικανικών μονάδων με αντίστοιχες κινεζικές κατά τη διάρκεια των οποίων ανεβαίνει η ένταση με αμοιβαίες προκλητικές κινήσεις (εγκλωβισμοί οπλικών συστημάτων, ακραίοι ναυτικοί ελιγμοί κ.λπ.). Οι εν λόγω συναντήσεις λαμβάνουν χώρα κυρίως στις περιοχές της Αν. και ΝΑ Ασίας καθώς οι ΗΠΑ διεξάγουν εκεί επιχειρήσεις “Freedom of Navigation (FONOPS)” αμφισβητώντας έμπρακτα τις κινεζικές διεκδικήσεις, οι οποίες εκφράζονται από κινεζικής πλευράς με συνεχή στρατιωτικά γυμνάσια και αεροπορικές παραβιάσεις στο στενό της Ταιβάν. Διαφαίνεται ότι οι ναυτικές μονάδες των ΗΠΑ θα τηρούν πιο σκληρή στάση.

Ταυτόχρονα, η στρατηγική εντοπίζει στην καθημερινότητα την ανάληψη από τους ανταγωνιστές, κακόπιστων ενεργειών που επιτρέπουν την απόκρυφη υπονόμηση της διεθνούς κανονικότητας και του διεθνούς δικαίου. Προκειμένου να αποκαλυφθούν οι προθέσεις των ανταγωνιστών και να λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους, οι ναυτικές δυνάμεις των ΗΠΑ θα εκθέτουν τις κακοήθεις συμπεριφορές που παραβιάζουν το διεθνές δίκαιο, «κλέβουν» πόρους και παραβιάζουν την κυριαρχία άλλων εθνών. Με την παροχή αποδεικτικών στοιχείων, οι ΗΠΑ θα προσπαθήσουν να πλήξουν το γόητρο των αντιπάλων τους, μειώνοντας την αποτελεσματικότητα της προπαγάνδας τους και ενισχύοντας τη διεθνή αντίδραση. Οι αναφορές σε απόκρυφες και κακόπιστες ενέργειες συνδέονται με την υβριδική μορφή των ναυτικών επιχειρήσεων με τις οποίες επιδιώκεται η αλλαγή του status quo σε μια περιοχή με ενέργειες κάτω από το επίπεδο της κρίσης και του πολέμου. Με αυτή την πρακτική, οι ανταγωνιστές των ΗΠΑ προσπαθούν να επιτύχουν τις επιδιώξεις τους χωρίς την πρόκληση στρατιωτικής αντίδρασης με τη

χρήση στρατιωτικών και παραστρατιωτικών δυνάμεων αντιπροσώπων (proxies). Η χρήση των “little blue men”, δηλαδή των ασύμμετρων θαλάσσιων πολιτοφυλακών για τη διεκδίκηση και επέκταση του ελέγχου στις περιοχές της ΝΑ Ασίας αποτελεί μια από τις πάγιες στρατηγικές της Κίνας και είναι δύσκολο να αντιμετωπιστούν με στρατιωτικά μέσα. Στη στρατηγική εκφράζεται η αποφασιστικότητα των ΗΠΑ να αντιδράσει στις εν λόγω πρακτικές.

Επιπλέον, καταγράφεται η σημαντική διαπίστωση ότι για τις ΗΠΑ πλέον το θαλάσσιο περιβάλλον δεν μπορεί να εκτιμάται ως «επιτρεπτικό» (permissive), συνεπώς πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στον έλεγχο των θαλασσών αντί των υπολοίπων ναυτικών επιχειρήσεων. Ο έλεγχος των θαλασσών επιτρέπει την προβολή ισχύος από διακλαδικές δυνάμεις σε όλα τα θαλάσσια θέατρα επιχειρήσεων ανά την υφήλιο. Στη στρατηγική τονίζεται ότι «ελέγχουμε ή αρνούμαστε τις θάλασσες με την καταστροφή του αντίπαλου στόλου, τον περιορισμό του σε περιοχές που δεν μπορεί να εκτελέσει σημαντικές επιχειρήσεις, την απαγόρευση απόπλου από τα λιμάνια του και με τον έλεγχο των θαλασσίων γραμμών επικοινωνιών». Για να επιτευχθεί αυτό, οι αμερικανικές ναυτικές δυνάμεις πρέπει να επιτύχουν, να διατηρήσουν και να εκμεταλλευτούν τον θαλάσσιο έλεγχο σε περιβάλλον ανταγωνισμού με την ανάπτυξη ενός σύγχρονου ευέλικτου «υβριδικού» στόλου που θα συνδυάζει υπάρχουσες μονάδες με νέα μικρότερα και ελαφρότερα αμφίβια πλοία, σύγχρονα αεροσκάφη, και μη επανδρωμένα σκάφη.

Από τη νέα Ναυτική Στρατηγική των ΗΠΑ μπορούν να συναχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

α. Οι ΗΠΑ αναγνωρίζουν ότι πλέον έχουν απωλέσει μέρος του ελέγχου των παγκόσμιων ωκεανών λόγω της αύξησης της ναυτικής ισχύος της Κίνας. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των δύο δυνάμεων δεν περιορίζεται στην περιοχή του Ινδο-Ειρηνικού, αλλά εκτείνεται και στην Αρκτική ως κρίσιμο κρίκο της κινεζικής πρωτοβουλίας “One Belt One Road”. Είναι αντιληπτό ότι η Κίνα, με βάση την οικονομική και στρατιωτική της ισχύ, επιδιώκει την περιφερειακή ηγεμονία και επεκτείνει την παγκόσμια εμβέλεια της. Από την άλλη, η Ρωσία αποτελεί απειλή, καθώς προσπαθεί να διαρρήξει τη διεθνή τάξη (Ουκρανία και Γεωργία) αφηφώντας το διεθνές δίκαιο ενώ κατέχει σημαντικές δυνατότητες “Anti-Access-Area Denial (A2/AD)” της πυρηνικής ισχύος, αλλά και της δυνατότητας να διεξάγει κυβερνοεπιθέσεις. Για τον λόγο αυτό το Αμερικανικό Ναυτικό θα εστιάσει τον

σχεδιασμό του στις επιχειρήσεις θαλασσίου ελέγχου. **Οι ΗΠΑ προετοιμάζονται για επικράτηση σε έναν ανταγωνιστικό πολυπολικό κόσμο.**

β. Είναι έκδηλος ο προβληματισμός των ΗΠΑ για τις υβριδικές μορφές της ναυτικής ισχύος που εφαρμόζουν τόσο η Κίνα όσο και η Ρωσία, καθώς με την εκδήλωση στρατιωτικών και παραστρατιωτικών επιχειρήσεων που προσφέρουν κάλυψη των προθέσεων των δρώντων, διαρρηγνύουν την υφιστάμενη τάξη πραγμάτων στη θάλασσα, χωρίς να προκαλείται πόλεμος. Η προβολή της καθημερινής αντιπαράθεσης των ΗΠΑ με τους ανταγωνιστές της αποτελεί έναν τρόπο αντιμετώπισης αυτών των πρακτικών. **Γενικότερα, οι υβριδικές μορφές της ναυτικής ισχύος κινούμενες στα όρια μεταξύ διεθνούς νομιμότητας και κανονικότητας επιτρέπουν την αλλαγή του status quo με ειρηνικό τρόπο, χωρίς να εγείρουν τα αμυντικά αντανακλαστικά των προσβαλλόμενων κρατών.**

γ. Η θαλάσσια ασφάλεια έναντι μη κρατικών δρώντων και ο ανταγωνισμός με άλλους αντιπάλους όπως το Ιράν και η Β. Κορέα προβλέπονται στη στρατηγική, ωστόσο παραμένουν στο παρασκήνιο και θα επιδιωχθεί η αντιμετώπιση τους με συντονισμένη διεθνή δράση. **Είναι φανερό ότι οι ΗΠΑ στρέφονται προς τον Ινδο-Ειρηνικό και αναμένουν από τους συμμάχους και εταίρους τους να αναλάβουν δράση στις περιοχές ενδιαφέροντος τους. Είναι χαρακτηριστική η απουσία αναφοράς στη Μεσόγειο στο κείμενο της στρατηγικής.**

δ. Η μελλοντική δομή δυνάμεων των ΗΠΑ προβλέπει έναν υβριδικό στόλο που περιλαμβάνει ελαφρά πλοία επιφανείας, πυρηνικά υποβρύχια, αεροπλανοφόρα και εκστρατευτικές δυνάμεις με την προσθήκη επανδρωμένων και μη μέσων. **Τα σύγχρονα Ναυτικά οφείλουν να κατέχουν έναν συγκερασμό παραδοσιακών, ασύμμετρων, επανδρωμένων και μη, μέσων, πολλαπλών ικανοτήτων με σκοπό την πλήρη εκμετάλλευση και επικράτηση σε όλες τις διαστάσεις (επιφάνεια, αέρας, ξηρά, υποθαλάσσια, διάστημα, διαδίκτυο) ενός πολυχωρικού πεδίου μάχης.**